

3. Educational Measurement / sponsored jointly by National Council on Measurement in Education and American Council on Education; edited by Robert L. Brennan. – 4th ed. p. cm. – (ACE/Praeger series on higher education). – 779 p. – ISBN 0-275-98125-8.

Ковальчук Ю. А. Характерные особенности субъективного оценивания знаний студентов, полученные путем сопоставления с результатами ВНО.

Проанализирована структура массива оценок первокурсников физико-математического факультета НГУ имени Николая Гоголя, их связь с результатами ВНО. Выявлены устойчивые тенденции к субъективному корректированию распределения оценок преподавателями. Предложена интерпретация этих тенденций и способы их преодоления.

Ключевые слова: образовательные измерения, педагогическое оценивание, мониторинг качества образования, тесты достижений.

Kovalchuk Yu. A. Characteristic features of the subjective assessment of students' knowledge, obtained by comparison with the results of External Independent Testing.

The structure of the physics and mathematics faculty of Nizhyn State University named after Nikolai Gogol freshman grades array, their correlation with the results of External Independent Testing, are investigated. The stable tendencies of subjective adjustment of grades distribution by faculty are identified. An interpretation of these trends, and ways to overcome them are suggested.

Keywords: educational measurement, pedagogical assessment, monitoring the quality of education, achievement tests.

Коротнюк О. О.

**Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка**

ВПЛИВ МЕДІАСЕРЕДОВИЩА НА РОЗВИТОК МЕДІА-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Статтю присвячено аналізу впливу медіасередовища на розвиток медіа-комунікативної компетентності майбутніх вчителів молодших класів, виявлено сутність медіа-освіти у вищих навчальних закладах. Медіасередовище розглядається з точки зору дидактичного потенціалу вищої школи.

Ключові слова: медіа-освіта, медіа-комунікативна компетентність, медіасередовище, інформаційна культура, інформаційний потенціал.

Формування діалогової взаємодії між особистістю і владою, соціокультурними і політичними силами є однією з головних умов становлення громадського суспільства. Головна роль в успішному здійсненні такого діалогу належить мас-медіа, які виступають в даному випадку посередником між суспільством і владою. Саме вони генерують і направляють основні потоки інформації. Саме вони здатні найбільш ефективно задовольняти інформаційні потреби громадян, узгоджувати інтереси особистості, суспільства і держави.

Як вважає Т. Г. Еріксен, “знання – це влада, принаймні влада над власними умовами життя”. Це гасло все ще актуальне і сьогодні [2].

Тому, успіх вище згаданого діалогу можливий лише за умови готовності до нього кожної зі сторін. Ось чому на перший план сьогодні виходить як медіакультура суспільства, так і медіакультура кожної окремої особистості. Розвиток потенціалу медіа-обізнаної особистості знаходиться в руках вчителів молодших класів. На вищих навчальних закладах, на нашу думку, лежить велика відповідальність стосовно підготовки кваліфікованих кадрів та розвитку в них медіа-комунікативної компетентності.

Н. В. Сороко підкреслює, що інформаційна культура вчителя – це система інтеграційних взаємодій між розвитком інформаційної грамотності відповідно до сучасних

досягнень науки і техніки, розвитком інформаційного досвіду, де головним критерієм виступає на базі одержаної інформації потенціал продукування нової науково корисної інформації, що становить певний рівень інформаційної компетентності спеціаліста [6].

Інформаційна культура вчителя дає йому можливість самореалізації у процесі творчої інформаційної діяльності через використання інформаційних технологій, готує до самостійного продовження своєї освіти.

За визначенням В. Г. Кременя, інформаційне суспільство, незважаючи на його матеріальне вираження, таке як інформаційна техніка, є “багатоаспектним, об’єктивно зумовленим етапом у розвитку людства і супроводжується двома провідними тенденціями сучасної цивілізації: глобалізацією, з одного боку, та створенням усе більш сприятливих умов для індивідуалізації та розвитку людини, з другого боку” [5, с. 5].

У зв’язку з цим великого значення набуває роль вчителя, у числі головних здібностей якого має бути індивідуальний підхід та вміння доцільно використовувати у своїй професійній діяльності нові надбання інформаційного суспільства, оскільки саме завдяки їм реалізується можливість індивідуалізації навчання [5], що є одним із важливих кроків до модернізації освіти.

Вперше концепція інформаційного середовища була запропонована Ю. А. Шрейдером, в ній інформаційне середовище розглядається не тільки як передача інформації, але і як активний початок, який впливає на його учасників. Опираючись на думки В. А. Козирьова, О. А. Ракітіної та В. Ю. Лискової будемо вважати, що інформаційний простір не слід співвідносити з інформаційним середовищем: існуючи в одному і тому ж інформаційному просторі, індивід може переходити з одного інформаційного простору в інший, наприклад, при зміні професії, виду заняття, захоплення, переходу на новий ступінь навчання [7]. В дослідженнях Л. С. Зазнобіної розглядалися питання інтеграції медіа-освіти в шкільні навчальні предмети, включення медіа інформації в систему формування знань в учнів. Ю. Н. Усов в своїх працях розробив методіку введення медіа-освіти в навчальний процес учнів, в їх поза аудиторну діяльність та дозвілля.

20 травня 2010 року постановою Президії Національної академії педагогічних наук схвалено “Концепцію впровадження медіа-освіти в Україні” [4]. Ця концепція базується на вивченні стану медіа-культури населення України та міжнародному досвіді організації медіа-освіти. Основні положення Концепції відповідають завданням, сформульованим у Паризькій програмі-рекомендаціях з медіа-освіти ЮНЕСКО (від 22 червня 2007 р.) та резолюції Європарламенту щодо медіа-грамотності у світі цифрової інформації (від 16 грудня 2008 р.).

Парадигма освіти, яка склалася в попередні епохи, багато в чому була продиктована рівнем і характером розвитку економіки, орієнтована на задоволення потреб і професійних навиків. Посилаючись на відому хронологічну періодизацію розвитку економічного процесу Д. Белла [10], можна стверджувати, що цей перелік знань, умінь і навиків був в достатній мірі стандартизованим, стабільним, що й визначало репродуктивний характер самого процесу навчання. Однак, час не стоїть на місці. Уже багато років європейське освітнє співтовариство живе під знаком так званого Болонського процесу. Його суть полягає у формуванні на перспективу загальноєвропейської системи вищої освіти, названої “Зоною європейської вищої освіти”, яка ґрунтується на спільності фундаментальних принципів функціонування. На нашу думку, програма Болонського процесу передбачає роботу педагогів і студентів у новому, більш об’ємному змістовно середовищі – медіасередовищі.

На конференції міністрів, відповідальних за вищу освіту, 19-20 вересня 2003 року, у Берліні було зазначено основні напрями підготовки суб’єктів навчального процесу в умовах кредитно-модульної системи організації навчання. Однією з таких вимог було зростання ролі медіа-освітньої підготовки викладача, який повинен проектувати освітнє та навчальне середовище із залученням сучасних інформаційних, комп’ютерних та педагогічних технологій, окрім використання в організації навчального процесу традиційних методів і форм навчання у вищій школі [1, с. 12].

В зв’язку з ситуацією, яка склалася, досить актуальним напрямком в педагогіці стає

медіа-освіта (англ. media education, від лат. media – засоби), яка орієнтує майбутніх педагогів на вивчення закономірностей масової комунікації (преси, телебачення, радіо, кіно, відео, комп'ютера, мережі Інтернет тощо) [4, с. 18] Тому, на нашу думку, при підготовці вчителів молодших класів, було б доцільним враховувати такі принципи медіа-освіти [8]:

- центральна концепція медіа-освіти – переосмислення/репрезентація, адже медіа не зображують реальність – вони переосмислюють/представляють її;
- медіа-освіта – дослідницький процес;
- актуальність медіа-освіти висловлюється формулою “тут і зараз”;
- цілі медіа-освіти полягають не тільки у формуванні критичного мислення, а й у розвитку критичної автономії кожного учня;
- ефективність медіа-освіти оцінюється двома критеріями: спроможністю учнів застосовувати критичне мислення в нових ситуаціях та кількістю мотивацій стосовно їхньої взаємодії з медіа;
- медіа-освіта – це швидше діалог, ніж дискусія;
- медіа-освіта демократизує стосунки між учителем та учнем, надаючи їм можливості для спільних міркувань та діалогу;
- медіа-освіта спрямована на спільне, переважно групове, навчання;
- медіа-освіта складається з “практичної критики” та “критичної практики”;
- медіа-освіта консолідує батьків, педагогів та фахівців у галузі медіа;
- медіа-освіта пов'язана з принципом безперервності змін;
- медіа-освіта унікальна тим, що знання не передаються учням, а відкриваються ними у процесі критичного дослідження та діалогу;
- медіа-освіта – процес, який триває упродовж усього людського життя.

“Концепція впровадження медіа-освіти в Україні” підкреслює, що метою медіа-освіти є формування медіа-культури особистості в середовищі значущих для неї спільнот (малих груп, родин, навчальних і виробничих колективів, місцевих громад тощо).

Головні завдання медіа-освіти полягають у **сприянні формуванню**:

– **медіа-імунітету** особистості, який робить її здатною протистояти агресивному медіа-середовищу, забезпечує психологічне благополуччя при споживанні медіа-продукції, що передбачає медіа-обізнаність, уміння обирати потрібну інформацію, оминати інформаційне “сміття”, захищатися від потенційно шкідливої інформації з урахуванням прямих і прихованих впливів;

– **рефлексії і критичного мислення** як психологічних механізмів медіа-грамотності, які забезпечують свідоме споживання медіа-продукції на основі ефективного орієнтування в медіа-просторі та осмислення власних медіа-потреб, адекватного та різнобічного оцінювання змісту і форми інформації, її повноцінного і критичного тлумачення з урахуванням особливостей сприймання мови різних медіа;

– **здатності до медіа-творчості** для компетентного і здорового самовираження особистості та реалізації її життєвих завдань, покращення якості між особовою комунікації і приязності соціального середовища, мережі стосунків і якості життя в значущих для особистості спільнотах;

– **спеціалізованих аспектів медіа-культури**: візуальної медіа-культури (сприймання кіно, телебачення), музичної медіа-культури, розвинених естетичних смаків щодо форм мистецтва, опосередкованих мас-медіа, та сучасних напрямів медіа-арту тощо [4, с. 4].

На наш погляд, існуюча ситуація наштовхує сучасну систему освіти звернути увагу на розвиток у майбутніх вчителів молодших класів такої професійної якості як медіа-комунікативна компетентність, а також не залишати поза увагою використання медіасередовища в підготовці даних фахівців.

В результаті проведених нами спостережень та аналізу наукових досліджень медіа-комунікативну компетентність ми відносимо до необхідних умов соціальної зрілості. Медіа-комунікативна компетентність – це вміння сприймати, аналізувати, створювати й передавати повідомлення засобами технічних і семіотичних систем з урахуванням їхніх обмежень, засновані на критичному мисленні та здатності до медіатизованого діалогу.

В нашому дослідженні під медіасередовищем ми розуміємо сукупність умов, що забезпечують здійснення навчальної діяльності з інформаційним ресурсом якої-небудь предметної області на базі інтерактивних засобів інформаційних і комунікативних технологій, а також інформаційна взаємодія між студентами та засобами інформаційно-комунікативних технологій, які взаємодіють з ним як з суб'єктом інформаційного спілкування і особистістю.

Медіасередовище – це те, що нас оточує щоденно. Це сукупність умов, в контексті яких функціонує медіакультура, тобто сфера, яка через посередництво ЗМК пов'язує людину з оточуючим світом, інформує, розважає, пропагує ті чи інші морально-естетичні цінності, виявляє ідеологічний, економічний або організаційний вплив на оцінки, думки та поведінку людей. Коротше кажучи, впливає на суспільну свідомість [3, 11].

Дане середовище характеризується наявністю:

- набору засобів збору, накопичення, збереження, обробки, представлення і продукування навчальної інформації, яка складає зміст предметної області;
- засобів управління навчальною діяльністю: можливість реєстрації учасників, наявність засобів відбору даних, які надходять, можливість динамічного відображення сучасного стану освітніх досягнень і т. п.;
- засобів ведення інтерактивного діалогу з учасниками і організаторами навчального процесу.

Медіасередовище, об'єднує в собі інформаційне, інформаційно-навчальне, телекомунікативне, інформаційно-комунікативне середовища. Саме в таке середовище потрапляє студент вищого навчального закладу на сучасному етапі його розвитку. Найважливішою характеристикою медіасередовища, що визначає її революційний вплив на сферу освіти, є образність подання інформації. Образність стає новою мовою сучасних інформаційних технологій. Наданням інформації не у вигляді тексту, а у вигляді образів, медіа еволюціонує сферу освіти.

Рівень інформативності медіасередовища значно підвищується за рахунок предикативного спілкування в його межах, що дозволяє формувати знання в процесі безпосередньої взаємодії з різними об'єктами, процесами, сценаріями поведінки. Такий тип спілкування забезпечується за рахунок мультимедійних характеристик цього середовища.

Використання можливостей медіасередовища в процесі навчання майбутніх вчителів молодших класів сприяє розвитку пізнавальних професійних мотивів, які виступають основною ланкою розвитку особистості фахівця. Робота в медіасередовищі створює умови для руху діяльності студента від власне навчальної до власне професійної.

Таким чином, медіасередовище надає грандіозні можливості розвитку медіа-комунікативної компетентності студентів вищих навчальних закладів. В поняття медіа-комунікативного спілкування входить не тільки володіння медіальними засобами спілкування, але й дотримання соціальних норм медіатизованого спілкування, правил мовленнєвої поведінки, володіння вміннями будувати медіатизоване спілкування, адекватно вести себе в різних ситуаціях спілкування і т.д. Всі необхідні комунікативні моделі студенту простіше вивчити і засвоїти, опрацювавши блок інформації, поданої у вигляді образів.

Використана література:

1. Болонський процес у фактах і документах (Сорбонна-Болонья-Саламанка-Прага-Берлін) [Текст] / упорядники : М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук, В. В. Грубінко, І. І. Бабин / ТДПУ ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2003. – 52 с.
2. Еріксен Т. Г. Тиранія моменту: Швидкий і повільний час в інформаційну добу [Текст] / Т. Г. Еріксен. – Переклад з англійської Віктора Дмитрика. – Львів : Кальварія, 2004. – 196 с.
3. Кирилова Н. Б. Медіасреда российской модернизации [Текст] / Н. Б. Кирилова. – М. : Академический проект, 2005. – 400 с.
4. Концепція впровадження медіа-освіти в Україні: основні принципи, пріоритетні напрямки, форми і умови реалізації Концепції [Текст] // Освіта. – 2010. – № 32. – 7 липня-14 липня. – С. 3-4.
5. Кремень В. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті і формування інформаційного суспільства [Текст] / В. Кремень // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. – 2006. – № 6. –

- С. 5-9.
6. *Сороко Н. В.* Роль інформаційної культури в удосконаленні професійної компетентності вчителів [Електронний ресурс] / Н.В. Сороко – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/ITZN/em4/content/07snvcpt.htm> – Назва з екрану.
 7. *Соседко О. А.* Активизация учебной деятельности студентов на основе применения информационных технологий [Текст] : автореф. ... канд. пед. наук. : 13.00.01 / Соседко Олег Анатольевич ; Новокузнец. гос. пед. ин-т. – Новосибирск, 1999. – 21 с.
 8. *Спичкин А. В.* Что такое медиаобразование [Текст] / А. В. Спичкин // Изд-во Ин-та. Квалификации и переподготовки кадров работников образования. – Курган, 1999. – 21 с.
 9. *Столбникова Е. А.* Развитие критического мышления студентов педагогического вуза в процессе медиаобразования [Текст] : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Столбникова Елена Александровна. – Ростов-на-Дону, 2005. – 23 с.
 10. *Bell D.* The Coming of Post-Industrial Society: A Venture of Social Forecasting [Text] / D. Bell // Basic Books. – New York, 1973.

Коротнюк Е. А. Влияние медиасреды на развитие медиа-коммуникативной компетентности будущих учителей начальных классов.

Статья посвящена анализу влияния медиасреды на развитие медиа-коммуникативной компетентности будущих учителей младших классов, определяется сущность медиаобразования в высших научных заведениях. Медиасреда рассматривается с точки зрения дидактического потенциала высшей школы.

Ключевые слова: медиаобразование, медиа-коммуникативная компетентность, медиасреда, информационная культура, информационный потенциал.

Korotniuk O. A. The influence of media environment on development of mediacommunicative competence of future teachers of junior classes.

The article is devoted to the analysis of influence of media environment on development of mediacommunicative competence of future teachers of junior classes, the essence of media education appears in higher educational establishments is determined. Media environment is examined from the point of view didactics potential of higher school.

Keywords: media education, mediacommunicative competence, media environment, information culture, information potential.

Кравець Н. П., Чепурна Л. Г.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

**КРЕДИТНО-МОДУЛЬНА СИСТЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ
ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ СТУДЕНТІВ-ДЕФЕКТОЛОГІВ**

У статті розглянуто питання підвищення якості освіти студентів-дефектологів в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

Ключові слова: студенти, якість освіти, моніторинг, модуль.

Модульно-рейтингова організація навчання як технологія в системі професійно-технічної та вищої освіти була запроваджена у 60-х роках минулого століття в США. Основу її складає процес засвоєння навчальних модулів, завдяки чому забезпечується якість освіти студентів.

Вивчення світового досвіду та кращих європейських досягнень щодо впровадження нових технологій організації навчального процесу у вищих навчальних закладах, зокрема й оптимізацію якості освіти студентів, розглянуто в роботах В. П. Андрущенко, В. М. Вернидуба, Л. М. Гриневич, В. М. Синьова, В. П. Сергієнка, П. І. Сікорського та ін.

У Міжнародному стандарті ІСО 8402 подано наступне визначення якості: “якість – сукупність характеристик об’єкту, що стосуються його здатності задовольняти встановлені та передбачувані потреби”. Якість освіти полягає у забезпеченні необхідного рівня